

(307. 4.)

BIJLAGE I DER MEMORIE VAN TOELICHTING.

Herdruk van het ontwerp van wet tot Instelling van een Fonds tot spoedige afwerking van de Stelling van Amsterdam.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, saluut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging hebben genomen, dat het in verband met de noodzakelijkheid om in 's lands belang de Stelling van Amsterdam af te werken binnen den kortsten tijd, waarin zulks in verband met de eischen der techniek kan plaats hebben, wenschelijk is de wijze van dekking van de daarvoor noodige uitgaven bij de wet te regelen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedgevonden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

Er wordt ingesteld een fonds voor de spoedige afwerking van de Stelling van Amsterdam, waarvan de inkomsten en uitgaven jaarlijks bij afzonderlijke begrooting worden vastgesteld.

Het beheer van de in de vorige zinsnede bedoelde begrootingen is onderworpen aan dezelfde regelen als het beheer van de algemeene begrooting der Staatsuitgaven.

Artikel 2.

Ten laste van de begrooting van het in artikel 1 bedoelde fonds worden gebracht:

a. de uitgaven wegens de afwerking van de Stelling van Amsterdam;

b. eene uitkeering van 's Rijks middelen ten bedrage van $3\frac{1}{4}$ ten honderd van het voorschot uit 's Rijks schatkist tot dekking van de uitgaven van het fonds verstrekt;

c. eene uitkeering aan 's Rijks middelen tot terugbetaling van het sub *b* bedoeld voorschot, tot zoodanig bedrag als telken jare daarvoor zal kunnen worden bestemd.

De sub *c* bedoelde terugbetaling heeft eerst plaats, wanneer de uitgaven sub *a* bedoeld niet meer op de begrooting worden uitgetrokken of te zamen met de sub *b* bedoelde uitgaven op minder dan f 850 000 worden geraamd.

Artikel 3.

Tot dekking van de uitgaven, begrepen in de begrootingen, bedoeld bij artikel 1, worden bestemd en bij de wetten tot vaststelling van die begrootingen aangewezen:

a. zoolang de voorschotten aan het fonds niet geheel zijn terugbetaald eene som van ten minste f 850 000, welke daartoe telken jare op het hoofdstuk der Staatsbegrooting betreffende het Departement van Oorlog zal worden beschikbaar gesteld.

In het jaar, waarin de slot-terugbetaling van de uit 's Rijks schatkist verstrekte voorschotten plaats heeft, wordt zoodanig bedrag tot dekking aangewezen, als noodig is voor die terugbetaling en de betaling van de in artikel 2 sub *b* bedoelde rente;

b. het vermoedelijk batig slot der rekening van ontvangsten en uitgaven wegens de bij artikel 1 bedoelde begrooting over het voorafgaande dienstjaar;

c. de toevallige baten, welke uit den aanleg van de bij deze wet bedoelde vestingwerken mochten voortvloeien;

en voorts, zoolang de Stelling van Amsterdam niet zal zijn afgewerkt:

d. een voorschot uit 's Rijks schatkist tot zoo nabij mogelijk het bedrag, dat tot dekking der in artikel 2 sub *a* en *b* bedoelde uitgaven noodig zal zijn, boven de in artikel 3, sub *a*, *b* en *c*, bedoelde inkomsten.

Artikel 4.

Het totaal bedrag aan voorschotten, ingevolge het bepaalde sub *d* van het vorige artikel uit 's Rijks schatkist aan het in artikel 1 bedoelde fonds verstrekt, zal de som van f 5 200 000 niet te boven gaan.

Artikel 5.

Op de uitgaven, bedoeld in artikel 2 sub *a* dezer wet, is te beginnen met het tijdstip, waarop de wet, tot vaststelling van de eerste begrooting van het bij deze wet ingestelde fonds, in werking treedt, de wet van 3 December 1874 (*Staatsblad* n°. 193) niet meer van toepassing.

Niettemin worden de uitgaven in zake de afwerking dier stelling, welke ten laste van het dienstjaar 1906 behooren te worden gebracht, nog gedurende het jaar 1907 ten laste van de begrooting, vastgesteld bij de wet van 9 Februari 1906 (*Staatsblad* n°. 29), verevend.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Oorlog,

De Minister van Financiën.

Instelling van een Fonds tot spoedige afwerking van de Stelling van Amsterdam.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Gelijk door den eerstondergeteekende reeds het vorig jaar, bij de indiening van de Vestingbegroting voor het dienstjaar 1906, werd opgemerkt, is hij beslist van meening, dat eene krachtige en langdurige verdediging der Stelling van Amsterdam eerst mogelijk zal zijn als de kringstelling voltooid is, zoodat hij het als een onafwijsbare eisch beschouwt, dat die voltooiing zoo spoedig mogelijk tot stand komt.

Het is den eerstondergeteekende dan ook eene groote voldoening, dat het overleg met zijne ambtgenooten geleid heeft tot de indiening van het hierbij aangeboden wetsontwerp, waardoor het mogelijk zal zijn de Stelling in 4 à 5 jaar te voltooien, zoodat, indien in 1907 met de snelle voltooiing wordt aangevangen, de Stelling in den loop van 1911 voltooid zal kunnen zijn.

Bij deze voltooiing heeft de eerstondergeteekende uitsluitend het oog op het afwerken van de kringstelling en van de werken ten behoeve van de drinkwatervoorziening, alzoo op eene voltooiing van de Stelling in den geest van de „Nota betreffende de werkzaamheden die voor het afwerken van de Stelling van Amsterdam worden noodig geacht”, welke Nota in 1903 en ook weder in 1905 aan de beide Kamers der Staten-Generaal, uitsluitend ter kennisneming voor de leden, werd toegezonden.

Volgens die Nota zouden na 1904 de kosten van het afwerken der Stelling — met inbegrip van de werken ten behoeve van de drinkwatervoorziening — bedragen f 9 430 000.

Neemt men nu in aanmerking, dat op de Vestingbegroting voor de dienstjaren 1905 en 1906 te zamen f 1 516 500 ten behoeve van de Stelling van Amsterdam is uitgetrokken, dan volgt daaruit, dat voor het overeenkomstig de beginselen dier Nota afwerken van die Stelling, na 1906 nog een bedrag van f 7 913 500 of, met inbegrip van de kosten voor opzichthoudend personeel enz., rond 8 miljoen gulden zal worden gevorderd.

Dat het nog benodigd bedrag, wanneer de afwerking in korter tijd plaats heeft, hoogstwaarschijnlijk lager zal zijn dan in geval van minder snelle uitvoering, behoeft wel geen betoog. De ervaring toch leert, dat — caeteris paribus — schielijke voltooiing van waterstaats- of vestingwerken in het algemeen van gunstigen invloed op het kostenbedrag is.

Wat betreft de bewapening en de munitie-uitrusting e. a. voor de Stelling, zoo wordt alsnog een bedrag van f 2 150 000 noodig geacht om deze geheel compleet te maken.

Aangezien echter voor bewapening en munitie e. a. ten behoeve van de Amsterdamsche Stelling in de jaren 1901 t. m. 1905 gemiddeld een bedrag van f 692 000 per jaar op het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegroting beschikbaar is gesteld, blijkt daaruit, dat met het jaarlijks uitgeven van een kleiner bedrag kan worden volstaan, om gelijken tred te houden met het afwerken van de Stelling. Bij eene snellere voltooiing van de Stelling behoeven dus in dat opzicht geen bijzondere maatregelen te worden getroffen.

Met betrekking tot het aanschaffen en bijeenbrengen van levensmiddelen en andere verplegingsartikelen ten behoeve van de troepen en van de burgerbevolking — welk vraagstuk evenwel geen onmiddellijk verband houdt met dat betreffende het al dan niet *snel* voltooien van de Stelling van Amsterdam, doch bij elk stelsel van landverdediging op den voorgrond treedt — zij aangeteekend, dat de eerstondergeteekende het niet noodzakelijk acht, om van sommige artikelen in vredetijd permanent voorraden op te leggen.

Naar zijne overtuiging zullen de omstandigheden, waaronder de verdedigende oorlog eventueel zal gevoerd worden, niet be-

letten dat in de behoefte aan een en ander kan worden voorzien, indien slechts in tijd van vrede maatregelen worden genomen om, zoodra oorlogsgevaar kan geacht worden aanwezig te zijn, onverwijld tot aanschaffing van groote hoeveelheden levensmiddelen en andere verplegingsartikelen over te gaan.

Tot het voorbereiden van die maatregelen is de eerstondergeteekende werkzaam.

Wat de dekking der uitgaven voor de versnelde afwerking der genoemde Stelling betreft, zijn de ondergeteekenden te rade gegaan, dat, waar de stand van 's lands financiën niet toelaat die uitgaven geheel ten laste te brengen van de gewone middelen over de vier à vijf jaren waarin de afwerking zal plaats hebben, eene regeling behoorde te worden getroffen, waardoor voor de afwerking van de Stelling van Amsterdam telken jare een ongeveer gelijk bedrag ten laste van de gewone middelen worde gebracht als het geval zoude zijn indien de afwerking niet in sneller tempo plaats had dan tot dusverre.

Volgens eene daaromtrent gemaakte berekening is in de laatste vijf jaren gemiddeld f 850 000 aan de afwerking der Stelling van Amsterdam besteed, een bedrag, dat dus nog gedurende een 9- à 10tal jaren zoude moeten worden beschikbaar gesteld om de Stelling volgens de tegenwoordige werkwijze geheel af te werken.

Naar de meening van de ondergeteekenden ware nu ook bij de versnelde afwerking een gelijk bedrag nog zoovele jaren als noodig zal zijn ten laste van de gewone middelen beschikbaar te stellen en wel, *gedurende de afwerking*, om zooveel mogelijk de kosten daarvan te dekken en na afloop van het werk om de daarvoor opgenomen gelden af te lossen.

Het denkbeeld om voor de spoedige afwerking van de Stelling van Amsterdam een afzonderlijk fonds in het leven te roepen, steunt op de overweging, dat het wenschelijk is te achten:

1°. een duidelijk beeld te verkrijgen van de bedragen die de afwerking zal kosten;

2°. onafhankelijk van de vraag, in hoeverre de voor de spoedige afwerking vereischte gelden, hetzij als vlottende schuld, hetzij als geconsolideerde leening, zullen blijken te moeten worden opgenomen, in elk geval „het werk” te kunnen belasten met *een binnen eenige jaren af te lossen schuld*, in den vorm van een rentedragend voorschot uit 's Rijks schatkist aan een fonds voor het werk;

3°. om, zoolang er, hetzij voor het werk zelf, hetzij voor de terugbetaling van het daarvoor uit de schatkist gegeven voorschot, uitgaven ten laste van de gewone middelen moeten worden gebracht, het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegroting daarmede te bezwaren.

Aan dit fonds zal zij te verstrekken:

a. tot de volledige liquidatie van het fonds telken jare ten laste van de begroting van het Departement van Oorlog, een bedrag van f 850 000 (het laatste jaar zooveel minder als noodig zal zijn);

b. gedurende de afwerking der Stelling telken jare een rentedragend voorschot uit 's Rijks schatkist tot zoodanig bedrag als boven het sub a bedoelde bedrag zal noodig zijn tot dekking van de uitgaven van het fonds.

Deze voorschotten zullen, evenals die welke ingevolge de Woningwet aan de gemeenten worden verstrekt, zijn te brengen ten laste van hoofdstuk VII B der Staatsbegroting en kunnen, wijl zij rentegevend zijn en binnen weinige jaren gerestitueerd worden, als buitengewone uitgaaf worden beschouwd.

Na afloop van het werk zal hetgeen het fonds ten laste van hoofdstuk VIII ontvangt, moeten strekken om de ontvangen voorschotten aan 's Rijks schatkist te restitueeren (1).

Zooals gezegd, zal de begroting van het Departement van Oorlog niet slechts worden belast met de uitgaven voor de afwerking die daarop ook bij langzame afwerking zouden drukken, doch ook met eene rente — welke naar $3\frac{1}{4}$ pct. per jaar ware te berekenen — over de door het Fonds voor de spoedige afwerking van de Stelling van Amsterdam van de schatkist genoten voorschotten. Gevolg hiervan zal zijn, dat de begroting van genoemd Departement, indien vier jaar lang rond f 2 000 000 aan de Stelling wordt verwerkt, in plaats van gedurende 9 jaren met f 850 000 en één jaar met f 350 000, gedurende 10 jaren met f 850 000 en één jaar met f 328 303 zal worden belast.

Ter verduidelijking van de financiële regeling, gelijk de ondergeteekenden zich die voorstellen, wordt als bijlage van deze Memorie overgelegd een staat betreffende de inkomsten en uitgaven van het in te stellen fonds, waarbij wederom aangenomen is, dat telken jare één-vierde bedrag van hetgeen alsnog voor de afwerking noodig is, zal worden verwerkt.

In kolom 2 van dien staat komen de bedragen voor, die telken jare aan het fonds worden verstrekt ten laste van de begroting van het Departement van Oorlog. Het bedrag in het eerste jaar uit dien hoofde door het fonds te ontvangen, zal ten volle kunnen worden gebruikt voor het werk, waarvoor dus buitendien benoodigd zal zijn een voorschot in dat jaar uit 's Rijks schatkist van f 1 150 000 (kolom 6).

In het 2de, 3de en 4de jaar zal van de f 850 000 in de eerste plaats moeten worden voldaan de rente over de tot dusverre verstrekte voorschotten, zoodat daarvan voor het werk beschikbaar blijft de som in kolom 4 voorkomende en mitsdien in die jaren een voorschot noodig is ten bedrage als in kolom 6 vermeld. Op deze wijze zal aan het einde van het vierde jaar, wanneer het werk gereed is, het fonds eene schuld aan de schatkist hebben van f 4 829 149, tot welker delging bij wege van eene annuïteit de ten laste van de begroting van het Departement van Oorlog komende bedragen van f 850 000 in de jaren 1911—1916 en f 328 303 in 1917 moeten strekken.

Door deze regeling wordt het verdeelen van de dekking van eene buitengewone uitgaaf over een beperkt aantal jaren, waartoe ook reeds in beginsel besloten werd ten aanzien van de bedragen voor de aanschaffing van nieuwe geweren en voor den aankoop van nieuw snelvuurgeschut, in eene wet vastgelegd.

De tweede ondergeteekende kan hierbij mededeelen, dat eene wijziging van de inrichting der begroting in overweging is, welke in staat zal stellen zoodanige verdeling van de dekking der kosten van groote werken over een beperkt aantal jaren toe te passen, zonder dat daarvoor telkenmale, gelijk in het tegenwoordige geval, een afzonderlijk fonds behoeft te worden ingesteld.

(1) Hetgeen de schatkist uit dezen hoofde terugontvangt is uit den aard der zaak als buitengewone ontvangst te beschouwen, die slechts mag strekken tot dekking van buitengewone uitgaven of tot schulddelging.

Tot toelichting van de artikelen zij alsnog het volgende opgemerkt:

Art. 3, sub b. Vermits in de jaren waarin de afwerking plaats heeft het voorschot uit 's Rijks schatkist zich regelt naar het bedrag der uitgaven, zoude de rekening van het fonds telken jare zonder eenig voor- of nadeelig saldo moeten sluiten, ware het niet dat op het oogenblik waarop de rekening van het fonds over eenig jaar is vastgesteld en dus de juiste bedragen aan of door het fonds uit te keeren vaststaan, ten laste van de Staatsbegroting van dat jaar geene uitgaven meer kunnen worden verevend. Zoo zal bijv. de rekening over het dienstjaar 1907 betreffende het fonds eerst in den zomer van 1909 worden vastgesteld en dus het juiste bedrag, dat als voorschot uit 's Rijks schatkist is te verleenen op 31 December 1908, tijdstip na hetwelk geene uitgaven meer ten laste van de Staatsbegroting over 1907 kunnen worden gedaan, nog slechts bij benadering bekend zijn.

Ter voorkoming van een nadeelig saldo zal men dus het bedrag van het voorschot telkenmale eenigszins ruim moeten stellen, waaruit voortvloeien zal, dat de rekeningen een klein voordeelig saldo zullen aanwijzen; door dit tot dekking der uitgaven van een volgend jaar te bezigen, kan het alsdan te verleenen voorschot evenveel lager zijn dan ten vorigen jare te veel is verstrekt.

Art. 4. Gelijk uit de bijlage van deze Memorie blijkt, zal bij verwerking van rond f 2 miljoen per jaar het totaal bedrag der voorschotten slechts circa f 4 830 000 behoeven te bedragen. Vooreerst echter zal dit bedrag grooter worden, wanneer in de eerste jaren meer dan f 2 miljoen wordt verwerkt, wijl het fonds dan over het 3de en 4de jaar meer aan rente te voldoen heeft dan volgens de berekening in den bijgevoegden staat en voorts zijn de kosten der afwerking niet zóó nauwkeurig te ramen, dat de mogelijkheid is uitgesloten dat in totaal iets meer dan f 8 000 000 zal moeten worden verwerkt; op grond van een en ander is het maximum-bedrag van het totaal der voorschotten eenigszins hooger gesteld dan bij jaarlijksche verwerking van f 2 000 000 noodig zou zijn.

Art. 5. In het ontwerp der Vestingbegroting voor 1907 zijn eenige uitgaven betreffende de Stelling van Amsterdam geraamd, die in elk geval moeten worden gedaan, omdat zij uitvloeisel zijn van bestaande overeenkomsten. In de eerste begroting van het Fonds voor de spoedige afwerking van de Stelling van Amsterdam zullen deze uitgaven eveneens worden uitgetrokken. Zoodra de wet tot vaststelling van die begroting zal zijn in werking getreden, zullen geene uitgaven voor de afwerking van de Stelling van Amsterdam meer ten laste van de Vestingbegroting kunnen worden gebracht, voor zoover ze niet tot den dienst van 1906 behooren.

De Minister van Oorlog,

H. P. STAAL.

De Minister van Financiën,

DE MEESTER

Instelling van een Fonds tot spoedige afwerking van de Stelling van Amsterdam.

BIJLAGE VAN DE MEMORIE VAN TOELICHTING.

STAAT betreffende de inkomsten en uitgaven van het Fonds tot spoedige afwerking van de Stelling van Amsterdam, bedoeld op bladzijde 5 van de Memorie van Toelichting.

J A A R.	Beschikbaar gesteld uit de gewone middelen.	Noodig voor rente ad $3\frac{1}{4}\%$ van de in kolom 7 bedoelde bijdragen aan het einde van het voorafgaande jaar.	Blijft op het in kolom 2 genoemd bedrag beschikbaar voor de <i>Stelling</i> van <i>Amsterdam</i> . (na 1910 voor aflossing van de in kolom 7 bedoelde voorschotten uit 's Rijks schatkist.)	Benoodigd voor de <i>Stelling</i> van <i>Amsterdam</i> .	Mitsdien door de schatkist voor te schieten aan het fonds.	Totaal aan het einde van elk jaar door de schatkist aan het fonds voorgeschooten en nog niet terugbetaald.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1907	f 850 000		f 850 000	f 2 000 000	f 1 150 000	f 1 150 000
1908	850 000	f 37 375	812 625	2 000 000	1 187 375	2 337 375
1909	850 000	75 965	774 035	2 000 000	1 225 965	3 563 340
1910	850 000	115 809	734 191	2 000 000	1 265 809	4 829 149
1911	850 000	156 947	693 053			4 136 096
1912	850 000	134 423	715 577			3 420 519
1913	850 000	111 167	738 833			2 681 686
1914	850 000	87 155	762 845			1 918 841
1915	850 000	62 362	787 638			1 131 203
1916	850 000	36 764	813 236			317 969
1917	328 303	10 334	317 969			afgelost.

N.B. De *vette* cijfers zijn die, welke telken jare (ongeveer) *in uitgaaf* zullen zijn te brengen in de Rekening van het Fonds tot spoedige afwerking van de *Stelling* van *Amsterdam*.

De *cursieve* cijfers zijn de vermoedelijke *ontvangcijfers* van de verschillende rekeningen van het fonds.